

UNMIK

IPSK

INSTITUCIONET E PËRKOHSHME VETËQEVERISËSE NË KOSOVË INSTITUCIJE PRIVREMENE SAMOUPRAVE NA KOSOVU PROVISIONAL INSTITUTIONS OF SELF-GOVERNMENT IN KOSOVO		
QEVERIA E KOSOVËS Ministria e Shëndetësisë	GOVERNMENT OF KOSOVO Ministry of Health	VLADA KOSOVA Ministarstvo Zdravstva

Administrativno Uputstvo (Zdravstvo) Br. 03/2007

Primena jonizirajućeg i nejonizirajućeg zračenja u zdravstvu

Ministarstvo Zdravstva,

U skladu sa Pravilnikom UNMIK-a 2001/9 “O Ustavnom Okviru Kosova”, Pravilnikom UNMIK-a br. 2001/19 “O Izvršnom Ogranku Institucija Privremene Samouprave na Kosovu”, Pravilnikom UNMIK-a br. 2005/15 “Za izmenu Pravilnika UNMIK-a br. 2001/19 O Izvršnom Ogranku Institucija Privremene Samouprave na Kosovu ” Dodatka VI (i) koji ovlaštuje Ministarstvo Zdravstva za razvijanje politika i primenu zakonodavstva za jedan nediskriminirani i odgovorni sistem zdravstvene nege i stavom (ii), koordiniranje pružanje aktivnosti u sektorima zdravstva na način koji unapređuje koherentni razvoj politike zdravstvene zaštite (iii), postavljanje normi, standarda i donošenje administrativnih uputstava za sektor zdravstva,

Zasnovano na Zakonu o Zdravstvu br. 2004/4, članu 17 stav (c) i objavljenim Pravilnikom UNMIK-a br. 2004/31,

Zasnovano na Zakonu o Privatnoj Delatnosti u Zdravstvu, br. 2004/50, član 4 stav 4.8 , objavljenom Pravilniku UNMIK-a br. 2005/01,

U skladu sa Zdravstvenim Politikama na Kosovu, februar 2001,

Zasnivajući se na Strateškom Razvoju Kosovskog Zdravstva 2005-2014,

Opredeljen da dostigne međunarodne standarde u sektoru zdravstva,

Izdaje:

Administrativno Uputstvo - Primena jonizirajućeg i nejonizirajućeg zračenja u zdravstvu.

Član 1 Cilj

- 1.1 Ovim Administrativnim Uputstvom se određuju opšti i posebni uslovi za primenu jonizirajućeg i nejonizirajućeg zračenja sa ciljem dijagnoze i terapije u zdravstvu, zaštiti pacijenata, osoblja i procedure za licenciranje zdravstvenih institucija koje koriste izvore jonizirajućeg i nejonizirajućeg zračenja.

Član 2 Definicije

U cilju ovog Administrativnog Uputstva, navedene definicije imaju sledeće značenje:

Lekar dotičnog polja – podrazumeva lekara koji opisuje potrebu i postupak primene jonizirajućeg i nejonizirajućeg zračenja u zdravstvu za terapijske i dijagnostičke ciljeve.

Jonizirajuće zračenje – je zračenje elektromagnetnih čestica koje direktno ili indirektno prouzrokuje jonizovanje materije sa kojom zajedno deluje.

Nejonizirajuće zračenje – je elektromagnetno zračenje čija je energija fotona manja od 12,4 eV i obuhvata:

- a. ULTRAVIOLETNO zračenje talasne dužine 100-400 nm,
- b. vidljivo zračenje talasne dužine 400-780 nm,
- c. infracrveno zračenje talasne dužine 780 nm – 1 mm,
- d. radiofrekventno zračenje frekvencije 10 KHz – 300 GHz,
- e. elektromagnetno polje niske frekvencije 0-10 KHz i lasersko zračenje,
- f. ultrazvuk i
- g. radio talasi visoke frekvencije.

Oprema za zračenje – je sva oprema koja se koristi za dobijanje jonizirajućeg i nejonizirajućeg zračenja.

Rad sa zračenjem – je bilo koja delatnost koja se vrši primenjujući zračne materije ili opremu koja proizvodi jonizirajuće ili nejonizirajuće zrake.

Licenca – je dokument koji ovlaštuje držioca da vrši delatnosti opremom za zračenje.

Bekeral – Bq je jedinica mere radioaktivnosti.

Sivert – Sv je jedinica merenja za ekvivalentne doze jonizirajućeg zračenja.

Gray - Gy je jedinica merenja za apsorbirajuću dozu jonizirajućeg zračenja.

Oprema označena zvezdicom (*) podrazumeva opremu koja nije neophodna za licenciranje.

Član 3 Opšti uslovi

- 3.1 Objekti u kojima se odvija zdravstvena delatnost treba da budu izgrađeni u skladu sa Zakonom o Izgradnji i Zakonom o Prostornom Planiranju koji su na snazi i ispunjavaju sledeće uslove:
 1. prostor gde se primenjuju jonizirajući zraci, zidovi, tavanica, pod moraju biti obloženi olovnom folijom, blatom od barita, ciglama od barita ili betona adekvatne debljine, da ne bi propustili apsorbirajuće doze jonizirajućeg zračenja više od 0.02 mGy ili ekvivalentne doze veće od 0.02 mSv.
 2. apsorbirajuća doza u prostoriji oko zone gde su postavljeni izvori radioaktivnog zračenja ne bi trebalo premašiti 10% fonda prirodne radioaktivnosti.
- 3.2 vrata i prozori treba da su zatvoreni olovom ili olovnim staklom, prema intenzitetu i energiji izvora zračenja.
- 3.3 vrata kabine treba da su zatvorena olovnom folijom, prema intenzitetu i energiji izvora zračenja.
- 3.4 prostor u kome su postavljeni aparati koji emituju jonizirajuće zračenje trebaju biti klimatizovani snagom reciklaže cele zapremine vazduha koja se izražava u m³ 10 puta na čas.
- 3.5 Objekat treba da ima lak pristup za lica sa ograničenim sposobnostima.
- 3.6 Objekat treba da ispunjava higijensko-sanitarne uslove, u posebnosti:
 1. da ima sanitarne čvorove, toalet za osoblje i pacijente,
 2. da ima lavabo sa vodom, tečnim sapunom i peškirimama za jednokratnu upotrebu,
 3. da ima zidove i pod koji se lako održavaju.
- 3.7 Aparati koji proizvode jonizirajuće zračenje se mogu postaviti u objektima kolektivnog stanovanja i drugim objektima, samo ako:
 1. ispunjavaju se sva uputstva proizvođača aparature,
 2. se izolacija objekta vrši u skladu sa članom 3 ovog Administrativnog Uputstva i standardima za zaštitu od jonizirajućeg i nejonizirajućeg zračenja.
- 3.8 Upotreba i primena aparata sa jonizirajućim i nejonizirajućim zračenjem u zdravstvu, sa ciljem dijagnostikovanja i terapije, odobravaju se samo zdravstvenim institucijama licenciranih od strane Ministarstva Zdravstva, na osnovu ovog Administrativnog Uputstva.

Član 4

Zaštita osoblja od jonizirajućeg i nejonizirajućeg zračenja

- 4.1 U zonama jonizirajućeg i nejonizirajućeg zračenja ne dozvoljava se rad osobama mlađim od 18 godina.
- 4.2 Osobe koje konkurišu za rad u zonama sa jonizirajućim i nejonizirajućim zračenjem obavezne su da izvrše zdravstveni pregled i dobiju zdravstveno uverenje pre početka rada.
- 4.3 Osobe koje rade u zonama sa jonizirajućim i nejonizirajućim zračenjem obavezne su da vrše redovne zdravstvene kontrole, najmanje jednom u godinu dana.
- 4.4 Vanredna zdravstvena kontrola se vrši kada se sumnja na premašenje doze zračenja ili na bolest vezanu za radne uslove.

- 4.5 Zdravstvena kontrola obuhvata:
1. opšta lekarska kontrola,
 2. hematološka i biohemijska laboratorijska analiza,
 3. oftamološka kontrola,
 4. rentgen pluća,
 5. kapilaroskopija,
 6. kariogram (aberracije hromozoma),
 7. određivanje mikronukleusa u limfocitima,
- 4.6 Osoblje je obavezno da tokom rada u zoni zračenja nosi zaštitnu opremu, kecelju, naočare, olovne rukavice koje imaju koeficijent od najmanje 0.5 mm Pb ili koje imaju koeficijent sadržine olova prema intenzitetu i energiji izvora.
- 4.7 Svi zaposleni su obavezni da nose sa sobom lični dozimetar.
- 4.8 Dozimetar treba da se nalazi na grudima ili ramenu.
- 4.9 Dozimetar se kontroliše jednom mesečno i nadzor se vrši od strane licencirane ili ovlaštene institucije Ministarstva Zdravstva.
- 4.10 Godišnja efektivna doza zračenja za zdravstveno osoblje ne treba da prelazi 50 mSv za kalendarsku godinu.
- 4.11 Tokom rada na diaskopu treba da se upotrebljava zaštitni paravan.
- 4.12 U zonama zračenja nije dozvoljen rad osobama sa:
1. bolestrima hematopoetskih organa,
 2. malignim bolestima,
 3. endokrinološkim oboljenjima,
 4. aktivnom tuberkulozom,
 5. teška oštećenja od zračenja,
 6. teške nervne bolesti,
 7. zavisnosti od alkohola i droga,
 8. trudnice tokom celog perioda trudnoće i perioda dojenja.
- 4.13 Osoblje koje radi u zonama zračenja treba dobro da poznaje funkciju opreme za zaštitu od zračenja.
- 4.14 Vreme izloženosti pacijenta i osoblja, u slučaju dijagnostičkog ili terapijskog tretmana, treba da se svede na minimum.

Član 5

Zaštita pacijenta od jonizirajućeg i nejonizirajućeg zračenja

- 5.1 Lekar specijalista opredenog polja, određuje uslove vršenja lekarskog postupka sa najmanjim mogućim zračenjem pacijenta da bi se stiglo do traženih podataka za:
1. dijagnostikovanje,
 2. efekte terapije.
- 5.2 Jonizirajuće zračenje za terapijske i dijagnostičke ciljeve se ne može primeniti bez neophodnih indikacija.
- 5.3 Tokom zračenja pacijenta treba da se vrši adekvatna zaštita osetljivih organa na delovanje zračenja.

- 5.4 Pratioci pacijenta trebaju se zaštititi keceljem od olova u debljini od najmanje debljine 0.5 mm ili koji imaju koeficijent sadržine Pb prema intenzitetu ili energije izvora.
- 5.5 Pratioci pacijenti u zoni zračenja ne mogu biti trudnice i osobe mlađe od 18 godina.
- 5.6 Kod snimanja indikovanih donjih delova stomaka dece, testisi odnosno jajnici se trebaju zaštititi olovnim štitom debljine od najmanje 0.5 mm ili prema intenzitetu i energiji izvora.
- 5.7 Sistematske preventivne kontrole ne trebaju se izvršiti snimanjima aparatura rentgena sa dijaskopijom.
- 5.8 Sistematske preventivne kontrole pluća se vrše rentgenskim snimanjem i mogu se primeniti samo na određene grupe građana koji su ugroženi ili kod radnika određenih struka.

Član 6

Procedure primene jonizirajućeg i nejonizirajućeg zračenja

- 6.1 Primena jonizirajućih i nejonizirajućih zraka za terapijske i dijagnostičke ciljeve se primenjuje kod pacijenta samo kada je neophodna i dozvoljena od strane lekara relevantnog medicinskog polja.
- 6.2 Dijagnostičku proceduru za primenu jonizirajućeg zračenja može zatražiti:
 - a. lekar opšte medicine,
 - b. stomatolog,
 - c. lekar specijalista relevantnog polja.
- 6.3 Proceduru primene jonizirajućih zraka za dijagnostičke ciljeve dozvoljava:
 - a. lekar specijalista radiologije za procedure dijagnoze sa rentgenološkom aparaturom,
 - b. lekar specijalista nuklearne medicine za dijagnostičke procedure radionukloidima,
 - c. stomatolog za dijagnostičke procedure u stomatologiji,
 - d. lekar specijalista relevantnog polja samo u svom specijalističkom polju.
- 6.4 Primena jonizirajućeg zračenja za terapijske ciljeve se zahteva od strane:
 - a. lekara specijaliste radioterapije i onkologije,
 - b. lekara specijaliste nuklearne medicine,
 - c. lekara specijaliste relevantnog polja samo u svom specijalističkom polju.
- 6.5 Procedure primene jonizirajućih zračenja za terapijske ciljeve dozvoljava:
 - a. lekar specijalista radioterapije i onkologije,
 - b. lekar specijalista nuklearne medicine,
 - c. lekar specijalista drugog specijalističkog polja koji radi na polju nuklearne medicine ili radioterapije pod nadzorom lekara predviđenom pod stavom a) i b) ovog člana.
- 6.6 Lekar specijalista radiolog nadzire i vodi postupak primene jonizirajućeg zračenja u radiologiji zahvata.
- 6.7 Zračenje za terapijske i dijagnostičke ciljeve se vodi samo od strane osoba koje imaju adekvatnu stručnu spremu:

1. za primenu jonizirajućeg i nejonizirajućeg zračenja,
2. za primenu zaštitnih mera od jonizirajućeg zračenja u zdravstvu.

Član 7

Primena terapije prema protokolu

- 7.1 Terapija jonizirajućim zračenjem se može primeniti samo prema određenim protokolima lečenja i pod nadzorom dozimetrijskog nivoa zračenja kog određuje radioterapeut ili radiolog, u saradnji sa specijalistom medicinske fizike.
- 7.2 Lekar koji zahteva primenu jonizirajućeg i nejonizirajućeg zračenja za dijagnostičke ili terapeutske ciljeve treba da proceni medicinske razloge za primenu i količinu jonizirajućih i nejonizirajućih zraka kod pacijenta.

Član 8

Izbor sredstava, metoda i procedura dijagnostikovanja

- 8.1 Lekar specijalista dotičnog polja koji primenjuje izvore jonizirajućeg zračenja za dijagnostičke ili terapeutske ciljeve treba da:
 1. izabere sredstva i dijagnostičke metode ili terapeutske procedure,
 2. primenjuje lekarsku proceduru za:
 - a. dijagnostikovanje,
 - b. postizanje terapeutskih efekata koji se na drugačiji način ne mogu postići.

Član 9

Primena jonizirajućeg zračenja na žene koje su u reproduktivnom periodu

- 9.1 Lekar specijalista relevantnog polja koji dozvoljava dijagnostičku proceduru i zdravstveno osoblje koje vodi dijagnostičku proceduru, moraju prethodno najaviti ženi, kod koje postoji mogućnost trudnoće za:
 1. opasnost od korištenja jonizirajućih sredstava u određenim periodima posle menstrualnog ciklusa zbog mogućnosti trudnoće,
 2. potvrdu trudnoće sa ciljem nastavka dijagnostičke procedure.
- 9.2 U slučaju potvrde trudnoće, samo lekar specijalista dotičnog polja može dozvoliti dijagnostičku i terapeutsku proceduru iz stava 1 ovog člana i može dozvoliti nastavak procedure za primenu jonizirajućeg zračenja ako postoji neka neophodna zdravstvena indikacija.
- 9.3 U prioritetima zdravstvenih institucija trebaju se postaviti i znakovi najvaljivanja za mogućnost oštećenja ploda od primene jonizirajućeg zračenja kod trudnica.
- 9.4 Radiolog ima pravo da odbije pregled jonizirajućim zračenjem u posebnim slučajevima, davajući stručne pismene razloge.

Član 10

- 10.1 Primena radiofarmaceutskih preparata kod žena sa ciljem dijagnoze se ne može vršiti:
 1. tokom trudnoće,
 2. tokom dojenja.

- 10.2 Izuzetak iz člana 10.1 se primenjuje samo u slučajevima kada postoje neophodne medicinske indikacije.

Član 11

Podaci i dokumentacija

- 11.1 Tokom kontrole pacijenata, konsultacija ili lečenja, trebaju se koristiti podaci medicinske dokumentacije za primenu jonizirajućeg zračenja kao osnove za određivanje razloga za ponovno zračenje pacijenta.
- 11.2 Kod neophodnih slučajeva, može se primeniti zračenje bez obzira na vreme i prethodne rezultate korištenjem jonizirajućeg zračenja.

Član 12

Primena otvorenih izvora zračenja u nuklearnoj medicini

- 12.1 Lekar specijalista nuklearne medicine treba da prepíše dozu farmaceutskih preparata i aktivnost Bq zračenja koji se primenjuje za dijagnostičke i terapijske ciljeve.
- 12.2 Aktivnost radiofarmaceutskih preparata treba se meriti od strane relevantnih stručnjaka.
- 12.3 Aparatura koja se koristi za dijagnostikovanje tokom određenih aktivnosti doze radiofarmaceutskih preparata trebaju dati precizne dijagnostičke podatke.
- 12.4 Preporučene doze radiofarmaceutskih preparata izraženih u Bq, prikazane su u tabeli.
- 12.5 Greške merenja određene doze ne trebaju premašiti ± 20 .

Član 13

Određivanje doze u izveštaju prema telesnoj masi

- 13.1 Aktivnost radiofarmaceutske doze preparata za dijagnostičke ciljeve se određuje u odnosu sa telesnom masom čoveka od 70 kg.
- 13.2 Ako se primenjuju radiofarmaceutski preparati za dijagnostičke ciljeve kod pacijenta sa manjom telesnom težinom, koeficijent smanjenja aktivnosti treba izračunati na sledeći način:

Prosečna težina tela	Koeficijent umanjenja
3,5	0,14
12,10	0,30
20,30	0,43
33,50	0,60
55,00	0,85
77,00	1,00

Član 14

Priprema pacijenta i snadbevanje zaštitnim sredstvima

- 14.1 Tokom primene procedura delovanja radiofarmaceutskih preparata za terapijske ili dijagnostičke ciljeve obavezna je adekvatna priprema pacijenta i korištenje zaštitne opreme za pacijenta, odabranu u skladu sa delatnošću koja se primenjuje.
- 14.2 Aktivnost radiofarmaceutskih preparata za terapiju se određuje na osnovu izračunavanja određene doze zračenja i merenja doze.
- 14.3 Radiofarmaceutski preparati ubacuju se u organizam pacijenta pod nadzorom lekara specijaliste nuklearne medicine, koji je odgovoran za proceduru delovanja.

Član 15

Zadaci i Obaveze Institucija

- 15.1 U zdravstvenoj dokumentaciji pacijenta, specijalista relevantnog polja je obavezan da upiše:
 - 1. procedure, dijagnostičke i terapijske doze jonizirajućih i nejonizirajućih zračenja.
 - 2. procedure, vrstu, količinu i delovanje radiofarmaceutskih preparata ubačenih u organizam.
- 15.2 Da sačuva dokumentaciju i medicinske registre u dobrom stanju na zakonom određeni vremenski period.
- 15.3 Da se uključi u jedinstveni sistem zdravstvene informatike.
- 15.4 Zdravstvena institucija je obavezna da 8 dana nakon licenciranja postavi na vidljivom mestu tabelu sa natpisom institucije u skladu sa odlukom Ministarstva Zdravstva. Takođe, treba da postavi na vidljivom mestu i licencu, usluge koje pruža, radno vreme i listu radnika.
- 15.5 Tehnološko-medicinska oprema treba da bude u skladu sa Zakonom o Medicinskim Proizvodima i Opremom Br. 2003/26 i određenim zakonodavstvom EZ-a.
- 15.6 Demontiranje, otuđivanje, premeštanje i izbacivanje iz upotrebe aparata koji proizvode jonizirajuće zračenje vrši se pod nadzorom stručne institucije koja izvršava usluge zaštite od zračenja i koja je licencirana ili ugovorena od strane Ministarstva Zdravstva.
- 15.7 Eliminisanje otpada koji sadrži jonizirajuće i nejonizirajuće zračenje se vrši u skladu sa pravilnicima na snazi.
- 15.8 Fizičko ili pravno lice obezbeđuje ispravnost rada svakog aparata sa jonizirajućim zračenjem zbog zaštite od zračenja.
- 15.9 Redovna periodična kontrola zaštitne opreme, aparatura i instrumenata merenja zračenja se vrši najmanje jednom u godinu dana od strane licenciranih ili institucija ovlaštenih od strane Ministarstva Zdravstva.
- 15.10 Troškove redovne periodične kontrole koja se realizuje od institucije koja je licencirana od strane Ministarstva Zdravstva se pokrivaju od strane ponuđača usluga jonizirajućeg zračenja.
- 15.11 Instrumenti za merenje zračenja se kalibrišu jednom godišnje i posle bilo koje opravke.

- 15.12 Da obezbeđuje zaštitu na radu za osoblje preko prigodne zaštitne opreme u skladu sa Zakonom br. 2003/19 o Bezbednosti na Radnom Mestu, zaštiti zdravlja radnika i okoline rada.
- 15.13 Da obezbedi redovnu lekarsku kontrolu svih radnika.
- 15.14 Zdravstvena institucija je obavezna da omogućava stalni stručni razvoj za zdravstveno osoblje.
- 15.15 Da odredi kontrolisane kao i nadzirane zone u mestima gde se vrši delatnost izvorima jonizirajuće zračenja:

1. za kontrolisane zone se preduzimaju mere izbegavanja visokih mogućih izloženosti vršeći ograničenja zone fizičkim sredstvima kao i postavljanjem oznaka opasnosti od zračenja. U ovim zonama se ograničava ulazak fizičkim preprekama ili raznim blokadama.

2. za zone pod nadzorom se određuje njihova prostranost, ograničavanje i uspostavljanje određenih oznaka. U ovim zonama se vrši periodična kontrola nivoa zračenja zbog određivanja eventualnih zaštitnih mera od zračenja.

Član 16

Posebni uslovi, prostor, oprema i osoblje za radiologiju

- 16.1 Kabinet za radiologiju:
- 16.2 Prostor:
1. čekaonica 9m²,
 2. prostor za svlačenje i oblačenje pacijenta,
 3. prostor za komandnu tablu najmanje 4m²,
 4. prostor u kojem je postavljen rentgenski aparat sa jednom cevi, treba da ima prostor od najmanje 20 m²,
 5. ako jedan prostor biva korišten za rentgenski aparata sa dve ili više rentgenskih cevi, površina prostora treba da je najmanje 15m² za svaku rengensku cev,
 6. prostor koji se koristi za rentgenski aparat u pružanju usluga terapije treba da je najmanje 20m²,
 7. prostor koji se koristi za rentgenski aparat za snimanje zuba, čija električna jačina nije iznad 60 kV, treba da bude najmanje od 8m² a ako se komanduje izvana kabina treba da bude 6m²,
 8. prostor od 16m² u kome se postavlja rentgenski aparat jačine od 60 kV za snimanje zuba i vilice,
 9. prostor za razvijanje filmova*,
 10. prostor za osoblje,
 11. prostor za čuvanje dokumentacije,
 12. sanitarni čvor sa toaletom za pacijente i osoblje,
 13. lavabo sa toplom vodom, tečnim sapunom i peškirimama za jednokratnu upotrebu.
- 16.3 Oprema za radiološki kabinet treba da bude:

1. trofazni rentgenski aparat za snimanje sa 6 do 12 fokusa – usmerivača, jačine od 750 – 1000 mA i 125-150 kV odnosno rentgenski aparat za rentgensko osvetljivanje zajedno sa elektronskim pojačivačem i TV lanca ili druge dijagnostičke opreme koja se koristi u rentgenologiji,
 2. sto za rentgenski pregled,
 3. opremu za mračnu komoru zajedno sa opremom za razvijanje i sušenje filmova* - RO sa tečnim hemikalijama,
 4. negatoskop
 5. olovne rukavice za pregled,
 6. naočari,
 7. olovna kecelja,
 8. filmski dozimetar,
 9. oprema za nadzor jonizirajućeg zračenja i nadzor joniziranja vazduha,
 10. sredstva za davanje preparata, intravaskularnih kontrasta, kao i oralnih i rektalnih,
 11. aparat za davanje kiseonika,
 12. komplet za antišok terapiju,
 13. stetoskop,
 14. sfingomanometar,
 15. ultrazvučni aparat*
 16. kompjuterizovana tomografija*
 17. magnetna rezonanca*
 18. trokanalni elektrokardiografski aparat*
 19. spirograf*,
 20. oscilograf*,
 21. aparatura za ergometriju*,
 22. aparat za dvosmernu angiokardiografiju sa relevantnom opremom za kateterizaciju*
 23. pokretna stolica i sto, najmanje 2 komada.
- 16.4 Potrebno osoblje za radiološki kabinet:
1. specijalista radiolog,
 2. radiološki tehničar ili medicinska sestra obučena za rad u radiologiji.

Član 17

Kabinet za Ultrazvuk

- 17.1 Potrebni prostor za kabinet ultrazvuka:
1. čekaonica od najmanje 9m²,
 2. prostor za ultrazvuk od najmanje 12m²,
 3. prostor za osoblje,
 4. prostor za svlačenje i oblačenje pacijenata,
 5. sanitarni čvor sa toaletom za pacijente i osoblje
 6. lavabo sa toplom vodom, tečnim sapunom i peškirima za jednokratnu upotrebu.
- 17.2 Oprema za kabinet ultrazvuka:
1. ultrazvučni aparat,

2. aparat za davanje kiseonika,
 3. stetoskop,
 4. tenziometar.
- 17.3 Osoblje za ultrazvučni kabinet:
1. specijalista radiologije,
 2. specijalista relevantnog polja osposobljen za ultrazvuk i certifikovan ili licenciran od strane Ministarstva Zdravstva,
 3. medicinska sestra.

Član 18

Kabinet za Kompjuterizovanu Tomografiju

- 18.1 Prostor za kompjuterizovanu tomografiju.
1. čekaonica od najmanje 9m²,
 2. prostor za kompjuterizovanu tomografiju od najmanje 20m²,
 3. prostor za komandnu tablu 4m²,
 4. prostor za osoblje,
 5. prostoriju za svlačenje i oblačenje pacijenta,
 6. sanitarni čvor sa toaletom za pacijente i osoblje,
 7. lavabo sa toplom vodom, tečnim sapunom i peškirimama za jednokratnu upotrebu.
- 18.2 Oprema za kompjuterizovanu tomografiju:
1. aparat za kompjuterizovanu tomografiju,
 2. automatski indžektor intravenoznog sredstva kontrasta koji se aktivira sa komande van prostora gde nalazi aparat*,
 3. oprema za davanje kontrasta preko rektuma,
 4. aparat za davanje kiseonika,
 5. komplet za antišok terapiju,
 6. stetoskop,
 7. sfingomanometar.
- 18.3 Osoblje za kompjuterizovanu tomografiju:
1. Specijalista radiolog obučen za kompjuterizovanu tomografiju,
 2. radiološki tehničar ili medicinska sestra obučena za rad kompjuterizovane tomografije.

Član 19

Kabinet za Magnetnu Rezonancu

- 19.1 Prostor kabineta za magnetnu rezonancu:
1. čekaonica 9m²,
 2. prostor za komandnu tablu od najmanje 4m²,
 3. prostor za rezonancu od najmanje 20m²,
 4. prostor za osoblje.

5. prostor za svlačenje i oblačenje pacijenta,
 6. sanitarni čvor sa toaletom za pacijente i osoblje,
 7. lavabo sa toplom vodom, tečnim sapunom i peškirimama za jednokratnu upotrebu.
- 19.2 Oprema za kabinet magnetne rezonance:
1. aparat za magnetnu rezonancu,
 2. anestezijski aparat za upotrebu na polju magnetike*,
 3. aparat za ubrizgavanje kontrastnih sredstava za magnetnu rezonancu*,
 4. aparat za davanje kompatibilnog kiseonika za korištenje u jačim magnetnim poljima,
 5. kompatibilni stetoskop za korištenje u jačim magnetnim poljima,
 6. sfingomanometar,
 7. komplet za antišok terapiju.
- 19.3 Osoblje za kabinet magnetne rezonance:
1. specijalista radiolog obučen za magnetnu rezonancu,
 2. radiološki tehničar ili medicinska sestra obučena za rad na magnetnoj rezonanci.

Član 20

Kabinet za izradu digitalne subtraksionalne angiografije i koronarografije

- 20.1 Prostor za digitalne subtraksionalne angiografije – ADS treba da ima:
1. čekaonicu od najmanje 15 m²,
 2. prostor od najmanje 25m² za ADS sa jednom cevi i 30m² za ADS sa dve rentgenske cevi,
 3. pod prostora sale gde je postavljen aparat ASD-a treba biti obložen kompaktnim materijalom sa antistatičkim svojstvima,
 4. prostor komandne tabla od najmanje 4m²,
 5. prostor za svlačenje i oblačenje pacijenata,
 6. prostor za osoblje,
 7. sanitarni čvor sa toaletom za pacijente i osoblje,
 8. lavabo sa toplom vodom, tečnim sapunom i peškirimama za jednokratnu upotrebu.
- 20.2 Oprema za digitalnu subtraksionalnu angiografiju:
1. ASD aparat sa jednom ili dve rentgenske cevi,
 2. automatski indžektor intravenoznog kontrasta kojim se komanduje van prostorije u kojoj se nalazi aparat,
 3. lični dozimetar,
 4. aparat za kiseonik,
 5. aparat za anesteziju*,
 6. stetoskop,
 7. sfingomanometar,
 8. sistem nadgledanja rada srca,

9. sistem za merenje razlika stepena pritiska krvi u uskim krvnim sudovima,
 10. komplet za antišok terapiju,
 11. zaštita od stakla za osoblje koje vrši postupak,
 12. pokretna lampa za osvetljenje radnog polja,
 13. ormani za ostavljanje katetera i drugog potrošačkog materijala, katetera, vodećeg kabla, stentova, katetera sa balonom,
 14. pokretni sto od metala koji ne korodira – rostfraja, za postavljanje potrošnog materijala tokom procedure.
- 20.3 Osoblje za kabinet ASD-a:
1. specijalista radiologije,
 2. dva tehničara radiologije,
 3. medicinska sestra obučena za rad u radiologiji.
- 20.4 Prostor za kabinet koronarografije:
1. čekaonica od najmanje 9m²,
 2. prostor za radioterapiju od najmanje 25m² za postavljanje koronarografa,
 3. pod sale gde je postavljen aparat koronarografije da bude obložen kompaktnim materijalom a ne iz delova, koji je stopljen sa podom i sa antistatičkim svojstvima,
 4. prostor komandne table od najmanje 4m²,
 5. prostoriju za svlačenje i oblačenje pacijenta,
 6. prostor za osoblje,
 7. sanitarni čvor sa toaletom za pacijente i osoblje,
 8. lavabo sa toplom vodom, tečnim sapunom i peškirimama za jednokratnu upotrebu.
- 20.5 Oprema za koronarografiju:
1. koronarograf,
 2. automatski indžektor intravenoznih kontrastnih sredstava koji se aktivira pomoću komande koja je postavljena van prostora gde se nalazi aparat,
 3. lični dozimetar,
 4. aparat za kiseonik,
 5. aparat za anesteziju*,
 6. sterilizator,
 7. stetoskop,
 8. sfingomanometar,
 9. sistem nadgledanja rada srca,
 10. oprema za invazivno nadgledanje,
 11. komplet za antišok terapiju,
 12. štitnik od stakla za osoblje koje vrši proceduru,
 13. pokretna lampa za osvetljenje radnog polja,
 14. ormani za ostavljanje katetera i drugog potrošačkog materijala, katetera, vodećeg kabla, stentova, katetera sa balonom,
 15. pokretni sto od metala koji ne korodira – rostfraja, za postavljanje potrošnog materijala tokom procedure.

- 20.6 Osoblje za kabinet koronarografije:
1. specijalista kardiolog obučen za koronarografiju,
 2. dva tehničara radiologije.

Član 21

Ambulanta za Radioterapiju i Onkologiju

- 21.1 Prostor za radioterapiju i onkologiju treba da ima:
1. čekaonicu od najmanje 12 m²,
 2. prostor za radioterapiju od najmanje 30 m²,
 3. prostor za komandnu tablu od najmanje 4m²,
 4. posebne svlačionice za muškarce i žene od 4m²,
 5. prostor za osoblje,
 6. sanitarni čvor sa toaletom za pacijente i osoblje,
 7. lavabo sa toplom vodom, tečnim sapunom i peškirimama za jednokratnu upotrebu.
- 21.2 Oprema za radioterapiju i onkologiju:
1. oprema za zračenje,
 2. oprema za dozimetriju,
 3. oprema za simuliranje i planiranje,
 4. dijagnostička aparatura,
 5. aparat za kiseonik,
 6. stetoskop,
 7. sfingomanometar.
- 21.3 Osoblje za radioterapiju i onkologiju.
1. specijalista radioterapije,
 2. specijalista radiologije obučen za radioterapiju,
 3. specijalista fizikalne medicine,
 4. tehničar radiologije,
 5. medicinska sestra obučena za rad u radioterapiji.

Član 22

Posebni uslovi, prostori, oprema i osoblje za nuklearnu medicinu

- 22.1 Prostor za nuklearnu medicinu treba da ima:
1. čekaonica od najmanje 9 m²,
 2. prostor opremljen gama kamerom od najmanje 20 m²,
 3. prostor komandne table od najmanje 4 m²
 4. prostor laboratorije nuklearne medicine od najmanje 8 m²,
 5. prostor za indžektiranje od najmanje 9 m²,
 6. prostor za osoblje,
 7. sanitarni čvor sa toaletom za pacijente i osoblje,
 8. lavabo sa toplom vodom, tečnim sapunom i peškirimama za jednokratnu upotrebu.

- 22.2 Oprema za nuklearnu medicinu:
1. standardna gama kamera,
 2. doza kalibratora,
 3. aparat za ultrazvuk sa najmanje jednom sondom od najmanje 7.5 MHz*,
 4. aparat EKG-a i ergometrije*,
 5. oprema za punkciju*,
 6. oprema za preuzimanje materijala za hematološke, biohemijske i citološke analize,
 7. automatski analizator za hormonske analize*,
 8. markeri tumora koji ne koriste izvore zračenja*,
 9. centrifuga sa hladnjakom,
 10. mikroskop,
 11. hladnjak sa zamrzivačem,
 12. reagensi-kalibratori, test reagensi, serum za kontrolu, traka za testiranje i kontrolu analiza,
 13. pipeta,
 14. epruvete i drugi materijali za jednokratnu upotrebu,
 15. denziometar,
 16. stetoskop,
 17. sfingomanometar,
 18. zaštitna sredstva,
 19. automatski gama brojač,
 20. automatski beta brojač,
 21. kompaktni medicinski iklotron*,
 22. PET scanner*,
 23. oprema za hard copy*,
 24. oprema za ehotomografiju*,
 25. oprema za alternativne imunološke analize*,
 26. UV spektrofotometar*,
 27. komplet nespecifične opreme mikroanalitičkog laboratorija*.
- 22.3 Osoblje za nuklearnu medicinu:
1. specijalista nuklearne medicine,
 2. tehničar nuklearne medicine ili tehničar radiologije,
 3. medicinska sestra obučena za rad u nuklearnoj medicini,
 4. laborant.

Član 23 **Procedura licenciranja**

- 23.1 Privatne zdravstvene ustanove koje koriste jonizirajuća i nejonizirajuća zračenja u dijagnostičke i terapijske svrhe, licenciraju se od strane Ministarstva Zdravstva.
- 23.2 Privatne zdravstvene ustanove iz stava 23.1, za licenciranje trebaju ispuniti minimalne uslove za prostoriju, opremu i osoblje, kao što je određeno po Zakonu

- o Zdravstvu, Zakonu o Privatnoj Delatnosti u Zdravstvu, ovim Administrativnim Uputstvom i drugim podzakonskim aktima na snazi.
- 23.3 Apliciranje za licencu od strane privatnih zdravstvenih ustanova iz stava 23.1, se vrši preko određenog formulara dobivenog od strane Ministarstva Zdravstva.
- 23.4 Sa ciljem licenciranja privatnih zdravstvenih ustanova koje koriste izvore jonizirajućih i nejonizirajućih zračenja, Ministarstvo Zdravstva osniva Komisiju za procenu opštih i posebnih uslova na osnovu Zakona o Privatnoj Delatnosti i ovog Administrativnog Uputstva.

Član 24
Stupanje na snagu

Ovo Administrativno Uputstvo stupa na snagu danom potpisivanja od strane Ministra Zdravstva.

Priština
10. septembar 2007

prof. Sadik Idrizi
Ministar Zdravstva